

Sosyal Belediyecilik ve Sosyal Hizmet İlişkisi Üzerine Yapılan Çalışmaların İncelenmesi

Examination of Studies on Social Municipality and Social Work Relationship

Berna AÇIKGÖZ*^{ID}, İsmail AKYÜZ**^{ID}, Fatmanur ALSANCAK***^{ID}

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, berna.acikgoz1@ogr.sakarya.edu.tr, ORCID: 0009-0001-7481-490X

**Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, jakyuz@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6075-5080

***Arş. Gör. Dr., Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, fatmanuralsancak@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1414-3358

Öz

Ülkede uygulanacak sosyal refah politikasının belirlenmesi ve uygulanmasında yerel yönetimlere görev ve sorumluluklar yüklenerek, yerel yönetimlerin ülkemizdeki karşılığı olan belediyelere sosyal, kültürel, eğitim, sağlık ve sosyal işler alanlarında görev ve sorumluluklar verilmiştir. Bu çalışma, sosyal politikada yerelleşme sürecini ve buna eşlik eden sosyal belediyecilik kavramlarını sosyal hizmet perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılarak bir literatür taraması yapılmıştır. Sosyal belediyecilik ve yerelleşme sürecinde 2008-2023 yılları arasında geliştirilen sosyal politikalara ilişkin kitap, makale, dergi ve tezleri içeren alandaki mevcut çalışmalar incelenmiştir.

Sosyal belediyecilik, sosyal hizmet literatüründe yeni bir kavram olmamakla birlikte bu alanda çok az çalışma olması nedeniyle sosyal belediyecilik literatürüne eklenmesi gereken güncel konuları içermektedir. Ayrıca belediyelerde sosyal hizmet vizyonunun tam olarak anlaşılabilmesi, belediyelerdeki sosyal hizmet uzmanı sayısının az olması, sosyal hizmet uzmanlarının görev ve sorumluluklarının net olmaması gibi nedenler hizmetlerin kalitesini ve sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemekte ve reaktif bir uygulamanın ötesine geçilememesine neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal politika, Yerelleşme, Sosyal belediyecilik, Sosyal hizmet.

Abstract

By delegating duties and responsibilities to local governments for the determination and implementation of social welfare policies, municipalities, serving as the counterparts of local governments in our country, have been entrusted with tasks in the realms of social, cultural, education, health, and social services. This study aims to scrutinize the localization process in social policy and the associated concepts of social municipality from a social work perspective.

In this investigation, a literature review was undertaken utilizing the document analysis technique, a qualitative research method. Various sources in the field, encompassing books, articles, journals, and theses related to social policies developed within the context of social municipality and the localization process spanning from 2008 to 2023, were examined.

Despite social municipalism not being a novel concept in social work literature, it addresses current issues that warrant inclusion in the discourse, given the scarcity of studies in this domain. Furthermore, factors such as an incomplete grasp of the vision of social work within municipalities, the limited number of social workers in these entities, and the unclear duties and responsibilities of social workers have detrimental effects on the quality and sustainability of services, hindering progress beyond a reactive approach.

Keywords: Social policy, Localization, Social municipality, Social work.

Giriş

Sosyal politika, devletin toplum genelinde bireylerin ekonomik durumlarını iyileştirmeye, bireysel gelişimlerini ve mutluluklarını artırmaya yönelik politikaları olarak tanımlanabilir. Yoksullar, engelliler, kadınlar, çocuklar, hastalar gibi dezavantajlı insanların ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hizmetler oluşturmak için oluşturulduğu söylenebilir. Böylece kamu hizmetlerinin temel amacı; vatandaşlarının yaşam tarzını çağdaş değerlere uygun olarak geliştirmek ve refah düzeyini yükseltmektir. Belediyelerin yerel alanlarda hizmet üretimi ve erişiminde bu hizmetlere erişemeyen yoksul olarak tanımlanabilecek gruplara sosyal yardım ve hizmet sunması anayasal standartlarda sosyal devlet olmanın hem gereği hem de işlevidir. Kısacası sosyal politikanın amacının, sosyal devletin bir gereği olarak insanların yaşam koşullarını iyileştirmek ve böylece müreffeh bir toplum inşa etmek olduğu söylenebilir.

Bu tanımdan hareketle, sosyal görev ve sorumluluklar üstlenmiş, halkı için insan onur ve haysiyetine yaraşır maddi ve kültürel ihtiyaçları içeren asgari refah koşullarını sağlamayı amaç edinmiş, sosyal güvenlik ve kurumlarını oluşturmuş, sosyal politika uygulayan modern devletler sosyal devlet veya sosyal refah devleti olarak tanımlanabilir. Dezavantajlı bireylerin koşullarının iyileştirilmesi sosyal yardımları içerirken, yerel yönetimler de halkın ihtiyaç duyduğu durumlarda sosyal hizmet uygulamalarını hayata geçirerek tam anlamıyla bir sosyal refah devleti olmayı hedeflemektedir. Bunun için kamu kurumları yani devlet, sosyal politikaları planlar ve aynı zamanda kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını organize ederek hepsini sürece dâhil eder.

Devletin ürettiği sosyal politikaların halka ulaşmasının kolaylaştırılması ve hizmetin sürdürülebilirliği açısından yerel yönetimlere büyük sorumluluk düşmektedir. Ülkemizde yerel yönetimler belediyeler bünyesinde faaliyetlerini sürdürürken, belediyelerin görev ve sorumlulukları kanunla belirlenmiştir. Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile belediyelerin sosyal hizmet faaliyetlerinin yürütülmesindeki rol ve görevleri artırılmıştır. Ayrıca sosyal hizmet, sosyal belediyecilik anlayışı ile hizmet ve uygulamaların uygulanabilirliği açısından belediyeler için önemli bir konumdadır.

Sosyal Politikada Yerelleşme

Tarihsel sürece bakıldığında sosyal politika, geçmişten bu yana sosyal refah hizmetlerinin sunulmasına ilişkin araştırmalara konu olmuştur. Bu tür hizmetlerin varlığının insanlık tarihi kadar eski olduğu söylenebilir. Çünkü tüm toplumlarda bedensel ve zihinsel engelliler, yoksullar ve kimsesizler gibi ihtiyaçlarını kendi başlarına karşılayamayan bireyler vardır. Dezavantajlı olarak kabul edilen bu grupların ihtiyaçlarının karşılanması için çeşitli yöntem ve politikalar geliştirmek tüm toplumların karşılaştığı en önemli sosyal sorunlar arasında yer almaktadır.

Yaşanılan süreçle sosyal politika ve sosyal devlet anlayışının kapsamı genişlemiş ve 'sosyal' çatısı altında yerel yönetimler bu kapsamın içine girmiştir (Genç vd., 2020). Yerel Yönetimler, sosyal politikaları, sosyal hizmetleri yerine getiren halka en yakın kamu yönetim birimleridir (Beyazıt & Güneş, 2016). Böylece daha önce sosyal devlet anlayışına uygun olarak merkezi yönetime görev ve sorumluluklar verilirken, küreselleşen yeni dünya düzeninde sosyal politikalar da değişme uğramış ve sosyal devlet anlayışıyla yerel yönetimlere de görevler verilmeye başlanmıştır.

Sanayi devriminden sonra oluşmaya başlayan sosyal sorunlar, sosyal politika alanındaki tartışmaları gündeme getirmiş ve kapitalist devletin bu sosyal sorunlara karşı yeni ve etkin politikalar üretmesine neden olmuştur. Kapitalist devletten sosyal devlete geçiş sürecinde sosyal politika uygulamaları sosyal devletin sürdürülebilirliği açısından önem kazanmıştır.

Türkiye'nin tarih boyunca yerel yönetim sürecine baktığımızda, yerel yönetimler sosyal devlet olmanın gereği olarak sosyal politikaların uygulanması açısından üç türde incelenebilir. Bunlardan ilki kentin kentsel dönüşümü, imar, altyapı ve kanalizasyon hizmetleri gibi temel konuları ele alan klasik belediyecilik anlayışıdır. İkinci anlayış 1970'lerdeki toplumcu belediyeciliği içeriyor ve sosyal kavramı yavaş yavaş yerel yönetime girmeye başlıyor. Son olarak da günümüzdeki sosyal belediyecilik diye adlandırılan belediye yönetim anlayışıdır (Öztürk & Gül, 2012). Bu belediyecilik anlayışı zaman içinde yaşanan toplumsal değişimlerle birlikte sosyal belediyeciliğin içeriğini ve kapsamını genişletmektedir.

Günümüze yaklaştıkça yerel yönetimler, sosyal politikaların uygulanmasına katkı sağlayan kamu sistemlerinin en önemli parçası haline gelmektedir. Dolayısıyla sosyal devletin en önemli unsurunun yerel yönetimler olduğunu ve ülkemizde yerel yönetim denilince akla belediyelerin geldiğini söylemek gerekir. Ülkemizdeki yerel yönetimlerin gelişim aşamaları, özellikle son dönem yerel politikalar, sosyal politika uygulamaları ile öne çıkmaktadır. Burada temel sorun yerel yönetimlere özellikle de belediyelere yüklenen değişik alanlardaki sosyal politika görevlerinin içeriği ve bu politikaların eşitsizlik, yoksulluk gibi temel sorunları aşmada ne denli etkili araçlar olup olamayacaklarıdır (Beyazıt & Güneş, 2016).

Sosyal belediyecilik ise mahalli idareye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen; bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyokültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı ve yatırımların yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mefhumunu güçlendirmeye yönelik olarak mahalli idarelere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevini yükleyen bir model olarak tanımlanmaktadır (Kaya & Şentürk, 2007). Sosyal belediyecilik, bilinen belediyecilik anlayışından farklı bir anlayışa sahiptir. Bu anlayış, belediyelerin temel görev ve sorumluluklarından ziyade toplumsal sorunların çözümünde halkın sosyal ve kültürel gelişimine katkıda bulunmayı şiar

edinmesini içermektedir. Sosyal belediyecilik anlayışına sahip bir belediyenin yapması gereken ilk şey, belediye sınırları içerisinde yaşayan halkın sosyal yapısını incelemektir: halkın eğitim düzeyi, yaşı, cinsiyeti vb. böylece bu bilgiler sayesinde nereye, hangi kitleye, neye, ne kadar ihtiyaç duyduklarına ve hizmet sunumunda etkinlik, verimlilik, adalet gibi değerlere dikkat edilerek hizmet planlaması yapılacaktır. Sosyal belediyeciliğin amacı, sosyal sorunlar ortaya çıkmadan koruyucu ve önleyici tedbirler almak, sorunların çözümüne çözüm odaklı yaklaşarak sürdürülebilir bir hizmet sunmak ve böylece insanların yaşam kalitesinin yükseltildiği, sosyal refah düzeyinin yüksek olduğu bir ortamda yaşamalarını sağlamak; çocuklara, gençlere, kadınlara, yaşlılara, engellilere, yoksullara, mültecilere ve daha geniş halk kesimlerine yönelik sosyal çalışma projeleri üretmektir.

Ancak genel olarak belediyelerin yaptıklarına ve halkın algısına baktığımızda belediyelerin hala birçok alanda eksiklikleri olduğu ve hizmetlerin halk tarafından tam olarak algılanmadığı görülmektedir. Örneğin çoğu insan sosyal belediyecilik kavramını hala dar anlamda yoksullara ve ihtiyaç sahiplerine belirli dönemlerde ayni ya da nakdi yardım yapmak olarak algılamaktadır. Sosyal barışa, sosyal kalkınmaya önemli katkılar sağlayacak en önemli aktörlerden birisi olarak idealize edilen sosyal belediyecilik birçok belediye tarafından, belediyecilik alanında yapılacak en son aşama olarak değerlendirilmektedir (Öztürk & Gül, 2012.). Bu durum belediyelerin geniş kapsamlı sosyal belediyecilik faaliyetlerinden uzaklaşarak dar kapsamlı sosyal belediyecilik anlayışına göre hareket etmek zorunda kalmalarına neden olmaktadır. Sosyal belediyecilik anlayışında sunulan hizmetlerin ekonomik yönü daha ön planda olsa da bireylerin psikososyal refahının da sosyal belediyeciliğin amaçlarından biri olduğu unutulmamalıdır.

Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri

İlk olarak 1961 anayasası ile Türkiye Cumhuriyeti anayasasında yer alan sosyal devlet kavramı, devletin merkezi yönetimi tarafından uygulanırken, zamanla yerel yönetimlerde de yer edinmiş ve böylece birbirini tamamlar hale gelmiştir. Her ne kadar yerelde sosyal belediyecilik uzun yıllardır algılanamamış olsa da son dönemlerde özellikle Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde önemi artmıştır (Acar vd., 2013). Sosyal belediyeciliğin işlevleri dört ana başlık altında ele alınabilir:

Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon: Yerel yönetimler, toplumsal düzenin devamını sağlamak amacıyla bireylere toplumsal beklentiler doğrultusunda davranış, kural ve değerlerin empoze edilmesinde bir sosyal kontrol mekanizması olarak işlev görmektedir. Bu işlev kahvehane toplantıları, halk meclisleri, esnaf gezileri, afişler ve mahalle kütüphaneleri aracılığıyla gerçekleştirilebilir.

Mobilize Etme, Yönlendirme, Kılavuzluk Etme ve Rehberlik Etme: Toplumsal kesimlere yönelik olarak danışmanlık hizmeti verme, onları belli gün ve olaylarda yönlendirme, halka sorunlarını nasıl ve hangi kurumlarla çözebilecekleri konusunda yardımcı olma gibi işlevler belediyelerce yer almaktadır.

Yardım Etme, Gözetme: Yerel idareler beldelerindeki fakir ve muhtaç vatandaşların bilgilerine kolaylıkla ulaşabilmekte, onların sosyoekonomik durumlarını izleyebilmektedirler. Bu kapsamda ihtiyaç sahiplerine asgari yaşam sırasında olanlara, gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi, tekerlekli sandalye gibi yardımlarda bulunabilmektedirler.

Yatırım: Yerel yönetimler büyük çaplı yatırım faaliyetleri yürütememekle birlikte; bu kapsamda bazı hizmetleri sunabilmektedir. Tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikaları, aşevleri, sığınma evleri, sağlık ocakları, mahalle kütüphaneleri vb. bunlara örnek gösterilebilir (Akdoğan, 1995:35 akt. Acar vd., 2013).

Belediyelerin sosyal işlevlerini artıran sosyal belediyecilik anlayışı, yerel yönetimlere sosyal alanlarda planlama ve düzenleme süreçlerini dayatmaktadır. Sosyal belediyecilik yerel yönetimlere sadece altyapı hizmetleri yüklemekte, aynı zamanda sosyal sorunların çözümünde de yerel yönetimleri doğrudan sorumlu tutmaktadır. Bu çözüm yöntemlerinden en önemlileri sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon işlevleridir. Bireyleri ve grupları harekete geçiren, yönlendiren ve rehberlik eden sosyal belediyecilik anlayışının diğer işlevsel özellikleri ise yardıma ihtiyacı olan kişi ve gruplara sahip çıkmak ve tüm bunlar için yatırım sağlamaktır.

Kamu yönetimi sistemi içerisinde sosyal hizmet faaliyetlerini en etkin şekilde yürütecek birimlerin yerel yönetim birimleri olduğu görüldüğünden bu hizmetler genellikle belediyeler tarafından verilmektedir. Özellikle 2003 yılından sonra ülkemizde kamu yönetimi reformu çerçevesinde yapılan yasal düzenlemeler ile yerel yönetim birimlerine birçok sosyal hizmet faaliyetini yürütme görevi verilmiştir. 2000'li yılların başı sosyal hizmetlerde proaktif adımların atıldığı bir dönem olarak kabul edilse de gerek bütçe kaynaklı sorunlar gerekse idari dönüşümün tamamlanamaması nedeniyle sosyal hizmet faaliyetleri birçok belediye tarafından sistematik bir şekilde yürütülememekte ve bu faaliyetler "sosyal yardım faaliyetleri" olarak algılanan "sosyal çalışma faaliyetleri" yerine "sosyal hizmet faaliyetleri" olarak adlandırılmaktadır.

Geçmişte hizmetlerin merkezi yönetimler tarafından yerine getirilmesi gerektiğine inanan birçok kişi ve yapı mevcutken, günümüzde tartışmalar bu dağılımın ve paylaşımın ne kadar gerekliliğinden ziyade bunun nasıl gerçekleşeceği ve hangi birime hizmetlerin devredileceği yönünde seyrizlemektedir (Kesgin, 2016). Hizmetlerin hangi birim tarafından verileceğine ilişkin tartışmaların yanı sıra sosyal hizmetlerin hangi birim tarafından ve nasıl verileceğine ilişkin tartışmalar da yaşanmaktadır.

Sosyal hizmet hem yöneticiler hem toplum hem de bireyler için çok önemli bir konudur. Bu değerinden dolayı bu hizmetlerin hangi birim tarafından ve hangi ölçekte ele alınıp yürütüleceği halen tartışılmaktadır. Dünyanın birçok yerinde daha eski olan bu

tartışmalar görece olarak Türkiye’de yeni olmakla beraber gündemin önemli tartışma konuları içinde yerini almıştır (Kesgin, 2016). Türkiye’de sosyal hizmetin konumu zaman zaman tartışma konusu olmuş, meslek ve disiplin camiasında "yardım etme" değerinden "özgürleştirme" değerine doğru bir geçiş yaşanmıştır. Müracaatçılar için sosyal belediyecilik anlayışının güçlendirici ve eşitlikçi bir konumda geliştirilmesi önemlidir. 2002’den sonra değişmeye başlayan bu düşünce ile sosyal hizmet; reaktif hizmet sunmaktan ziyade, sosyal sorunların oluşmaması için proaktif olarak koruyucu ve önleyici tedbirler almayı, aynı zamanda karşılaşılan bir sorunu çözüm odaklı bir yaklaşımla çözmeyi önceleyen bir hizmet sunmayı hedeflemektedir. Çünkü değişen dünya düzeninde bir sorun ortaya çıktıktan sonra verilen hizmet, var olan sorunu tamamen ortadan kaldırmaz. Olumsuz etkileri önlemek yerine en aza indirmeyi öncelemektedir ki bu da sosyal adalet, eşitlik ve sosyal hizmet ilkelerine uygun bir yaklaşım değildir.

Türkçe literatürde sosyal belediyecilik üzerine yapılan çalışmalara baktığımızda henüz beklenen potansiyelin tam olarak gerçekleşmediği, sınırlı sayıda çalışma yapıldığı ancak bu çalışmaların umut verici ve ileriye dönük diğer çalışmalar olduğu söylenebilir. Bu çalışmalar analiz edildiğinde literatürdeki tüm verilerin daha net, daha genel bir görünüme sahip olması beklenmektedir. Bu genel veriler doğrultusunda bu çalışmanın amacı; sosyal politikada yerleşmenin öneminin artmasıyla birlikte sosyal hizmet için bir uygulama alanı olan sosyal belediyecilik anlayışına ilişkin Türkçe literatürdeki kaynakların sınırlı olması nedeniyle literatürdeki bu eksikliği gidererek sosyal belediyecilik ve sosyal hizmet arasındaki ilişki anlayışını incelemektir. Bu bağlamda çalışmanın devamında sosyal belediyecilik ve sosyal hizmet ilişkisine değinilerek yerleşme ve sosyal belediyeciliğin sosyal politikadaki işlevlerine odaklanılarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılarak bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Kıral, 2020). Başka desenlerin aksine nitel yaklaşım, kullanılan nitel stratejinin özel çeşidini ve araştırmacının rolüne ilişkin araştırmacı yorumlarını içerir (Creswell, 2017). Araştırma süreci; soruların ve işlem basamaklarının geliştirilmesi, genellikle katılımcıların kendi ortamlarından veri toplanması, özel durumlardan genel temalara ulaşarak tümevarımsal veri analizi yapılması ve araştırmacının verilerin anlamını yorumlama aşamalarını kapsamaktadır (Creswell, 2017). Bu çalışmanın genel amacı doğrultusunda nitel bir araştırma yöntemi olan doküman analizi yöntemi kullanılarak çalışmanın deseni oluşturulmuştur. Literatürün belirlenmesi, literatür taramasının yapılması ve dokümanların sistematik bir şekilde incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada sosyal politikada yerleşme ve beraberinde gelen sosyal belediyecilik ile ilgili kitap, makale, dergi ve yüksek lisans/doktora tezleri olmak üzere alandaki mevcut çalışmalar incelenmiştir.

Bu doğrultuda yapılan tarama ile 2008-2023 yılları arasında sosyal belediyecilik ve yerleşme sürecinde geliştirilen sosyal politikalar alanında 9 kitap, 45 makale ve 19 yüksek lisans/doktora tezi olmak üzere 73 ayrı dokümana ulaşıldı. Ayrıca Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında "Sosyal Belediyecilik" kelime grubu taranmış ve konu ile ilgili 94 teze ulaşılmıştır. Sosyal belediyecilik kapsamındaki tezler incelenmiş ve sosyal hizmet konusuna kadar daraltılması sonucunda sosyal hizmet kapsamında sosyal belediyecilik ile ilgili 31 teze indirgenmiştir. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda konu daha özele indirgenmesinde ise Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı kapsamında 5 yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda Sosyal Hizmet Bölümü yüksek lisans öğrencileri tarafından "Sosyal Belediyecilik" başlığı altında yazılan 5 tez kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir. Verilerin analizi için veriler ve tüm dokümanlar Office Excel ortamında incelenerek içerik analizine tabi tutulmuştur.

Doküman analizi kapsamında incelenen tüm çalışmalardan elde edilen veriler, sosyal belediyecilik ve sosyal hizmet ilişkisi çerçevesinde yerleşme, sosyal belediyeciliğin işlevleri ve sosyal hizmet başlıkları altında gruplandırılarak analiz edilmiştir. Bu gruplandırma sonucunda elde edilen bulgular, Türkiye’deki sosyal belediyecilik faaliyetleri tartışılmış ve sosyal belediyecilik kavramı sosyal hizmet perspektifinden yorumlanmıştır.

Bulgular

Taranan verilerin analizi sonucunda diğer disiplinlerde sosyal belediyecilik, sosyal belediyecilik kavramının içeriği, çalışmanın yapıldığı illere göre sosyal belediyecilik, sosyal hizmet kapsamında sosyal belediyecilik ve sosyal belediyecilik anlayışı ile hizmet veren belediyelerde uygulanan sosyal hizmet faaliyetleri gruplandırılarak bu temalar altında incelenmiştir.

Diğer Disiplinler İçinde Sosyal Belediyecilik

Sosyal belediyecilik konusunda Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında yer alan 2008-2023 yılları arasındaki yüksek lisans ve doktora tezleri incelendiğinde çalışmaların Siyaset Bilimi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Sosyal Hizmet, Halkla İlişkiler, Uluslararası İlişkiler, Ekonomi, Sosyoloji, Maliye, İşletme, Radyo-Televizyon ve en çok da Kamu Yönetimi alanlarında yapıldığı görülmektedir. Sosyal belediyecilik kamu yönetimi için önemli bir konu olmakla birlikte sosyal hizmet disiplini için de üzerinde durulması gereken bir konudur.

Çalışmanın yapıldığı yıllara baktığımızda özellikle 2013 yılı ve sonrasında sosyal belediyecilikle ilgili çalışmaların sayısında artış olduğu görülmektedir. Bunda değişen ve gelişen küresel dünya düzeni içerisinde ülkemizin artan sosyal sorunlara yönelik geliştirdiği politikaların artması ve mevcut politikalarda günümüz koşullarına uygun değişiklikler yapılması etkili olmuştur.

İncelenen tezlerde ele alınan konuların yanı sıra sosyal belediyecilik kavramı dünyada ve ülkemizde etkili olan toplumsal sorunlardan etkilenmiş ve bunun sonucunda yeni ortaya çıkan toplumsal sorunları çözmeye yönelik olarak değişmiş ve gelişmiştir. Dünyanın yaşadığı ekonomik krizler, göçler, savaşlar, salgın hastalıklar ve pandemi süreçlerinden ülkemiz de etkilenmiş ve bunun sonucunda devlet ve halk yararına günün koşullarına uygun olarak devletin politikalarında değişim ve gelişimler meydana gelmiştir. Örneğin dünyada yaşanan savaşlar sonrasında Suriye, Afganistan, Pakistan ve Ukrayna'dan çok sayıda mültecinin ülkemize gelmesi, bunun yanı sıra kültürel uyum sorunları, gettolaşma, eğitimsizlik, yoksulluk ve işsizlik gibi sosyal sorunların artması hâlihazırda uygulanan politikaların değişmesinde etkili olmuştur. Savaş nedeniyle ülkemize göç eden yabancılara yönelik Türkçe kurslarının açılması kültürel uyum sorununun çözümüne yönelik geliştirilen politikalara örnek teşkil etmektedir. Aynı şekilde son dönemde yaşanan salgın (korona) nedeniyle pandemi döneminde olağanüstü hal durumu oluşmuş ve mevcut politikalar günün koşullarına göre değişmiştir. Sosyal belediyecilik anlayışına sahip belediyelerin normal şartlarda halkına sağladığı imkânlar pandemi sürecinde revize edilmiş, maddi destek, beslenme ve temizlik desteği, sıcak yemek dağıtımı, alışveriş ve evde bakım desteği, kimsesizlere ve ihtiyaç sahiplerine yönelik barınma desteği gibi hizmetler belediyeler tarafından bireylere mevcut şartlara uygun olarak verilmiştir.

Sosyal belediyeciliğin konusu ve içeriği incelendiğinde, yapılan çalışmaların çoğunlukla sosyal yardımların ekonomik boyutu dikkate alınarak yapıldığı görüldüğünden, sosyal belediyecilik anlayışını tam olarak yansıtmadığı anlaşılmaktadır.

Sosyal Belediyecilik Kavramının İçeriği

İncelenen tezlerde sosyal belediyeciliğin yazarın alanına uygun bir perspektiften ele alındığı görülmektedir. Bu bağlamda sosyal belediyeciliği kamu yönetimi, siyaset bilimi ve halkla ilişkiler konularından ele alan sosyal belediyeciliğin tarihsel gelişim sürecine, sosyal yardım ve sosyal refah kavramlarına değinirken, sosyal belediyeciliği finans, ekonomi ve işletme konularından ele alan ise sosyal belediyeciliğin tarihsel gelişiminin yanı sıra giderek artan işsizlik, yoksulluk, yaşlanma, kültürel uyum gibi sosyal sorunların çözümünde belediyelerin olanaklarının mali boyutuna değinmektedir. Ancak sosyal belediyeciliğe sosyal hizmet perspektifinden bakıldığında, diğer tüm alanların değindiklerine ek olarak, sosyal devlet ve sosyal refah kavramlarını temellendirmek adına, bireyleri sosyal açıdan güçlendirecek çözümlerin yanı sıra, giderek artan sosyal sorunların çözümü için bireylere yapılan maddi yardımlara da yer veriliyor.

Belediyelerin halkın refahını artırmak için yaptığı sosyal yardımlar arasında öğrencilere verilen burslar, kırtasiye yardımı, ailelere fatura yardımı, yakacak yardımı, gıda yardımı, kira yardımı, ulaşım yardımı vb. gibi yardımlar sosyal yardımların ekonomik kısmını kapsamaktadır. Ancak bir halkın refahı sadece maddi imkânlarla sağlanamayacağı için maddi ve nakdi yardımların yanı sıra engelli bireylere sağlanan rehabilitasyon hizmetleri ve rehberlik; yaşlılara yönelik barınma, ilaç ve muayene yardımı; gençlere ve çocuklara yönelik sığınma evleri açmak, sportif ve kültürel faaliyetler yürütmek; kadınlara yönelik sığınma evleri açmak, yaşam merkezleri kurmak, meslek edindirme dâhil çeşitli kurslar açmak da sosyal belediyecilik faaliyetleri içinde yer alması gereken uygulamalardır. Bu nedenle sosyal hizmet, sosyal belediyeciliği tam anlamıyla yansıtabilecek vizyon ve misyona sahip bir alandır.

Çalışılan İllere Göre Sosyal Belediyecilik

Sosyal belediyecilik kapsamında çalışma yapılan illere baktığımızda en çok İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyükşehirlerde, aynı zamanda Aydın, Bursa, Erzurum, Mersin, Kahramanmaraş, Kocaeli, Konya, Trabzon, Van gibi büyükşehirlerde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. En çok çalışmanın yapıldığı İstanbul daha spesifik olarak incelendiğinde İstanbul hem büyükşehir belediyesi olarak hem de Beylikdüzü, Sultanbeyli, Üsküdar, Bakırköy, Bağcılar, Esenler, Bahçelievler, Zeytinburnu, Kadıköy, Fatih, Başakşehir, Beşiktaş, Güngören, Ümraniye, Eminönü, Maltepe, Bayrampaşa, Arnavutköy ve Kâğıthane ilçeleri ayrı ayrı birçok çalışmada yer almaktadır. Çankırı, Hakkâri, Kırklareli, Karabük, Yalova, Batman, Bilecik ve Zonguldak gibi büyükşehir statüsünde olmayan illerin de sosyal belediyecilik çalışmalarına dâhil olduğu görülmektedir.

Belediyelerin görev ve sorumlulukları 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile yasal mevzuatla desteklenmiş ve bu durum sosyal belediyeciliğin gelişimini hızlandırmıştır. Yasa ile belediyelere idari görevlerin yanı sıra sosyokültürel görevler de verilerek işsizlik, eğitimsizlik, yoksulluk ve kültürel uyum gibi toplumsal sorunların çözümünde belediyeler etkin hale getirilmiştir.

Belediyelerin sunduğu hizmetler ile belediyelere ayrılan bütçenin doğrudan ilişkili olduğu düşünüldüğünde, büyük nüfusa sahip belediyelerin bütçeleri diğer büyükşehir belediyelerine veya büyükşehir statüsünde olmayan illere göre farklılık göstermektedir. Belediye bütçelerindeki bu farklılıklar hizmet çeşitliliğini ve kalitesini doğrudan etkilemektedir. Büyükşehir statüsünde olmayan illerde hatta aynı büyükşehir belediyesinin farklı ilçelerinde bütçenin farklılık göstermesi, sosyal adaletin tam olarak sağlanamamasına ve toplumsal refahın sürekliliğinde istikrarın sağlanamamasına neden olduğu için kamu açısından olumsuz bir durum teşkil etmektedir. Bu doğrultuda yapılan çalışmalar Türkiye'de bölgeler arasında hizmet farklılıkları olduğunu göstermektedir. Bir büyükşehir belediyesinin görevi sosyokültürel çalışmalar ve hizmetler yürütmek iken ve bu durum normal kabul edilirken, küçük bir şehir için öncelik altyapı sorunları gibi daha temel sorunların çözülmesi olduğundan sosyokültürel faaliyetler ikinci planda kalmaktadır. Böylece toplumda hizmetler arasında sosyal adalet sağlanamamakta ve Türkiye'nin sosyal refah devleti olma vizyonunu tam olarak gerçekleştirilmesi engellenmektedir.

Sosyal Hizmet Alanında Sosyal Belediyecilik

Sosyal belediyecilik; tarihsel gelişimi, kapsamı ve içeriği bakımından birçok disiplinin konusu olduğu için farklı disiplinlerin üzerinde çalışma yaptığı bir kavram haline gelmiştir. Sosyal politika ile örtüşen, değişen ve gelişen, yaşayan bir kavram olması nedeniyle birçok disiplinde üzerinde durulması ve incelenmesi gereken bir kavram haline gelmiştir. Sosyal hizmet perspektifinden incelendiğinde sosyal belediyeciliğin diğer alanlardan farklı olarak sosyal refahın tam olarak sağlandığı, bireylerin kendi kendilerine yetebildiği ve güçlenebildiği bir toplum yaratmak için çalıştığı görülmektedir. Bireyleri maddi ve manevi olarak desteklemenin yanı sıra, ihtiyaç duydukları şekilde güçlendirerek kendi ayakları üzerinde durmalarına ve yere sağlam basmalarına yardımcı olmak için çalışır. Sosyal hizmetin temel ilkelerinden biri olan 'balık verme, balık tutmayı öğret' öğretisi ile bireyleri sosyal yardımlara bağımlı hale getirmek değil, içinde buldukları dezavantajlı durumdan çıkmalarına ve kendi kendilerine yeterli hale gelmelerine yardımcı olmak yani güçlendirmek amaçlanır. Başka bir deyişle sosyal hizmet, bireylere balık vererek onları doyurmak değil, aç kalmamaları için onlara balık tutmayı öğretmek ilkesi doğrultusunda çalışmalar yürütür.

Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında yer alan sosyal belediyecilik ve sosyal hizmet konu başlığı altındaki tezler incelendiğinde, yapılan çalışmaların; sosyal hizmet, sosyal refah ve sosyal devlet kavramları bağlamında belediye hizmetlerinin incelenmesi, sosyal belediyeciliğin dönüşümü, belediyelerin yaşlılara yönelik geliştirdiği yaşlı destek programları, engellilere yönelik hizmetler, yoksulluk bağlamındaki uygulamalar, sosyal belediyeciliğin yasal çerçevesi, sosyal belediyecilik anlayışına sahip belediyelerin hizmetlerinden halkın memnuniyeti, sosyokültürel belediyelerin politika uygulamaları ve hizmetlerinin karşılaştırıldığı görülmektedir.

Tablo 1. Sosyal Hizmet Kapsamında Sosyal Belediyecilik Başlıklı Tezler.

2008	Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı	Yoksulluğa Yerel Müdahale 'Sosyal Belediyecilik' Karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri
2017	Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Ana Bilim Dalı / Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı	Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Kapsamında Güngören Belediyesi Örneği
2018	Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı	Türkiye'de Sosyal Belediyecilik: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Örneği
2019	Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı	Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engelli Bireylere Sunulan Hizmetler: Tepebaşı Belediyesi Örneği
2020	Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı	Türkiye'de Sosyal Belediyecilik: Aydın Büyükşehir Belediyesi Örneği
2021	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı	Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yaşlılık Politikaları: Yaşlı Destek Programı Uygulaması
2022	Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı	Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Sosyal Hizmet Açısından Karşılaştırılması: Sultanbeyli ve Bakırköy Belediyeleri Örneği
2023	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı	Yerel Yönetimlerde Sosyal Politika Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Mersin Büyükşehir Belediyesi Örneği

Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında mevcut çalışmalara baktığımızda sosyal belediyecilikle ilgili toplam 31 çalışma olduğu, bunlardan sadece 8'inin sosyal hizmetle ilgili olduğu, geriye kalan 23 çalışmanın sosyal hizmetin yanı sıra kamu yönetimi, siyaset bilimi, sosyoloji vb. alanlarla ilgili olduğu görülmektedir. Ayrıca yukarıdaki tabloya bakıldığında 2017 ve sonrasında sosyal hizmet ve sosyal belediyecilik ile ilgili her sene sadece bir tane çalışmanın yapıldığı ve dolayısıyla yapılan çalışmaların sayısının az olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum, sosyal belediyecilik kavramının sosyal hizmet literatüründe yeni bir kavram olmamasına rağmen, bu alanda çok az çalışma olması ve ayrıca sosyal belediyeciliğin alan literatürüne eklenmesi gereken güncel konulara sahip olması nedeniyle sosyal hizmetin sosyal belediyecilik alanında henüz tam anlamıyla gelişmediğini göstermektedir. Kadın, çocuk, yaşlı, engelli ve aile gibi dezavantajlı bireylerle çalışan sosyal hizmet uzmanları için sosyal belediyecilikle ilgili mevcut çalışmalar, müreffeh bir toplum yaratmak için gerekli olan sosyal hizmet müdahalelerini ve uygulamalarını içermemektedir. Bu da hem sosyal hizmetin olması gerektiği gibi uygulanamamasına hem de sosyal belediyeciliğin tam olarak anlaşılmasına neden olmaktadır.

Türkiye'de Sosyal Hizmet Perspektifinden Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri

Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı'nda yer alan dokümanların sosyal hizmet konusu özelinde daraltılması sonucunda sosyal hizmet kapsamında sosyal belediyecilik ile ilgili 31 teze indirgenmiştir. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda konu daha spesifik bir hale indirildiğinde ise Sosyal Hizmet Ana bilim Dalı kapsamında 5 yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda Sosyal Hizmet Bölümü yüksek lisans öğrencileri tarafından "Sosyal Belediyecilik" başlığı altında yazılan 5 tez kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Hizmet Bölümü Yüksek Lisans Öğrencilerinin Sosyal Belediyecilik Başlıklı Tezleri.

2018	Türkiye'de Sosyal Belediyecilik: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Örneği
2019	Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri: Çiftlikköy Belediyesi Örneği
2019	Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engelli Bireylere Sunulan Hizmetler: Tepebaşı Belediyesi Örneği
2020	Türkiye'de Sosyal Belediyecilik: Aydın Büyükşehir Belediyesi Örneği
2022	Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Sosyal Hizmet Açısından Karşılaştırılması: Sultanbeyli ve Bakırköy Belediyeleri Örneği

Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Sosyal Hizmet Uygulamaları

Taranan dokümanlardan elde edilen verilere göre Aydın Büyükşehir Belediyesi, İstanbul (Sultanbeyli ve Bakırköy) Büyükşehir Belediyeleri, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Eskişehir (Tepebaşı) Büyükşehir Belediyesi üzerinde yapılan çalışmalar doğrultusunda Sosyal belediyecilik kapsamında hizmet veren Yalova (Çiftlikköy) Belediyesi, ilgili il ve ilçe belediyelerinin sosyal hizmet uygulamaları kadınlara, çocuklara ve gençlere, yaşlılara, yoksullara, engellilere ve mültecilere yönelik temalara ayrılmıştır. Sosyal devlet olmanın gereği olarak, merkezi yönetimin sosyal politikadaki yerel uygulayıcıları olan belediyeler bu bağlamda kadınlara, çocuklara, engellilere, kimsesizlere, yaşlılara vb. dezavantajlı gruplara yönelik sosyal hizmet uygulamalarını gerçekleştirmektedir (Altun, 2018).

Kadınlara Yönelik Uygulamalar: Kadınların çalışma hayatına girmesiyle birlikte çocuklarının bakımı ve ihtiyaçlarının karşılanması için kreş ve gündüz bakımevlerinin yaygınlaştırılması, kültürel, sanatsal ve sportif organizasyonlar düzenlenmesi, sığınma evleri, meslek edindirme ve hobi kursları açılması, kadınlara ekonomik destek sağlanması sosyal belediyecilik kapsamında sunulan sosyal hizmet uygulamaları arasında yer almaktadır. Aynı zamanda kadınların iş hayatında herhangi bir ayrımcılık yaşamamaları için onlara pozitif ayrıcalıklar sağlanması, kadınların güçlendirilmesi, aile danışma merkezleri, eğitim ve rehberlik kursları da belediyelerin hizmetleri arasında yer almaktadır.

Çocuklar ve Gençler İçin Uygulamalar: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın çocuklara yönelik yürüttüğü hizmetlerde belediyelerin önde gelen görevleri koruyucu ve önleyici tedbirlerde ilgili Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kuruluşlara yardımcı olmaktır. Ayrıca kreşler, parklar, oyun alanları, kültürel etkinlikler, eğitim için gerekli sosyal, kültürel ve bilimsel ortamların oluşturulması, öğrencilere kırtasiye gibi maddi yardımların yapılması da belediyelerin hizmetleri arasında yer almaktadır.

Devletin gençlere yönelik politikalarının yanı sıra belediyeler de gençlerin sağlıklı bir biyopsikososyal gelişim göstermelerini, madde bağımlılığına karşı korunmalarını, sağlıklı bir şekilde sosyalleşmelerini ve suça sürüklenme risklerini azaltmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda belediyeler yaz ve kış dönemlerinde gençlere kültür-sanat ve eğlence etkinlikleri, spor faaliyetleri ve eğitim destek hizmetleri sunmaktadır.

Yaşlılar İçin Uygulamalar: Yaşlı bireylerin toplumsal yaşamda yalnızlık, yoksulluk, istismar ve ihmal gibi sosyal sorunlarla çok daha sık karşılaştıkları bilinmektedir (Doğan, 2020). Ayrıca zaman içinde yaşanan toplumsal değişimlerden aile kurumu da etkilenmiş, aile içinde bireyselleşme ön plana çıkmaya başladıkça yaşlılar da bu durumdan etkilenmekte, bu da onları sosyal açıdan olumsuz etkilemektedir. Sosyal belediyelerin yaşlıların toplumsal yaşamda karşılaştıkları yalnızlık, izolasyon ve güvensizlik gibi olumsuz durumların önlenmesinde ya da azaltılmasında destek olma görevi bulunmaktadır (Doğan, 2020).

Bu bağlamda sosyal belediyecilik anlayışı ile sunulan sosyal hizmet uygulamaları; kurum bakımı, sağlık bakımı, evde sağlık hizmetleri, ihtiyaca dayalı mekânsal düzenlemeler, ayni ve nakdi yardımlar, çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlerin yürütülmesi, yaşlıların desteklenmesine yönelik projeler üretilmesi şeklinde sıralanabilir. Büyükşehir ya da küçük il belediyelerinin yaşlılara yönelik sunduğu hizmetlere bakıldığında, hizmetler arasında büyük farklılıklar olmadığı görülmektedir.

Yoksullara Yönelik Uygulamalar: Yoksullukla mücadele ve bireylerin istihdamının sağlanması belediyelerin önem verdiği konular arasındadır. Aşevleri, toplu sünnetler ve sosyal konutlar belediyelerin yoksullukla mücadelede sunduğu önemli hizmetlerden bazılarıdır. Belediyeler yoksullukla mücadelede vatandaşlarına ayni ve nakdi yardımlarda bulunarak mevcut olumsuz durumu iyileştirmeyi hedeflerken, maddi yardımların yanı sıra işsizlere istihdam sağlamak da belediyelerin asli görevleri arasında yer almaktadır. Bu çalışmalar arasında kalifiye eleman yetiştirmek için meslek ve beceri atölyeleri kurmak büyük rol oynamaktadır (Duran, 2019). Belediyelerin mesleki eğitim için İŞKUR ve Halk Eğitim Merkezleri ile organize bir şekilde açtığı kurslar ve meslek atölyeleri sayesinde birçok vatandaş hem kalifiye eleman yetiştirebilmekte hem de bunlardan gelir elde edebilmektedir. Açılacak kurslarda vatandaşların taleplerinin dikkate alınması kurslara başvuru sayısını artıracak böylece çok çeşitli alanlarda kalifiye eleman yetiştirilebilecektir.

Engelli Bireylere Yönelik Uygulamalar: Türkiye'de çıkarılan yasalar ile birlikte yerel yönetimler, engellilerin sosyal hayata katılımını ve adapte olmalarını sağlamak, evlere ve kapalı alanlara hapsolmalarını engellemek, kentin sunduğu tüm imkânlardan toplum içinde diğer sağlıklı insanlar gibi yararlanmalarını sağlamak, işgücüne katılımını sağlamak ve kenti engellilerin erişilebilirliğine uygun hale getirmek için çeşitli çalışmalar yapmaktadır (Yıldırım, 2019). Engellilere yönelik politikalar, devletin merkez ve taşra kurumları ile yerel yönetimlerde öne çıkan konular arasında yer almaktadır. Özellikle büyükşehir belediyeleri engelli bireylere yönelik hizmetlere özel bir önem vermektedir, çünkü sosyal devletin bir gereği olarak dezavantajlı durumda olan engelli bireylere sağlanan imkânlar hem engelli bireylerin hem de ailelerinin yaşam kalitesinin yükseltilmesinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu nedenle öncelikle her belediyenin kentin fiziki yapısında engelli bireylere yönelik iyileştirmeler yapması gerekmektedir. Ayrıca Engelsiz Kafeler, engelli bireylerin istihdamını ve toplumla bütünleşmelerini sağlamaktadır. Spor salonları, sosyal ve kültürel etkinlikler, eğitim ve seminerler, sağlık taramaları ve engelli ulaşım kartları gibi hizmetler de sosyal belediyecilik kapsamında hayata geçirilmektedir. Ancak incelenen belgelerde, incelenen belediyelerin tamamının söz konusu hizmetleri aynı koşullarda ve aynı kalitede sunmadığı görülmekte, bu da ülke genelinde belediyeler tarafından sunulan hizmetlerde sosyal adaletin sağlanamadığını göstermektedir.

Mülteciler İçin Uygulamalar: Sosyal belediyecilikte sosyal hizmet uygulamalarına mültecilere yönelik hizmetler çerçevesinde baktığımızda, bu alanda incelenen 5 tez çalışmasından sadece 2018 yılında Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nde yapılan tez çalışmasında bu konuya yer verildiği görülmektedir. Kayseri Büyükşehir Belediyesi gelen misafirleri sosyo-ekonomik açıdan desteklemektedir (Altun,2018). Bu doğrultuda belediyenin mültecilere yönelik hizmeti sadece yiyecek, kömür ve soba gibi aynı yardımları içermektedir. Ülkelerinde yaşanan iç karışıklıklar ve savaşlar nedeniyle Suriye, Afganistan, Pakistan, Doğu Türkistan ve Ukrayna'dan mülteciler ülkemize göç etmişlerdir. Sosyal yönü de olan göçün sonucunda kültürel uyum ve eğitim eksikliği gibi sosyal sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Göçü sosyal bir sorun olarak ele alan ve mültecilere yönelik hizmet sunan bir belediyenin sosyal hizmet vizyonunu dikkate alarak hareket ettiği söylenebilir. Sosyal hizmet ve sosyal belediyecilik literatüründe yer alması gereken önemli bir sosyal konu olan göç, sosyal belediyeciliğin bir gereği olarak güncel bir sorun olmasına rağmen bu konuda çok az sayıda çalışma yapılmış olması literatürde bir eksiklik oluşturmaktadır.

Yapılan tüm bu çalışmalara bakıldığında belediyelerin büyüklüklerine göre hizmetlerinde çeşitlilikler olduğu görülmüştür. Örneğin çocuk ve gençlere yönelik Aydın Büyükşehir Belediyesi'nin kültürel- sportif faaliyetleri ve belediyenin yaptığı projeler sayıca fazla ve çeşitliken ilçe belediyesi olan Çiftlikköy Belediyesindeki faaliyetler ve projeler daha sınırlı kalmıştır. Aynı şekilde yaşlı, engelli, kadın, aile ve yoksullar için de benzer durumlar geçerlidir.

2020 yılı ve sonrasında ülkemizde yaşanan pandemiyle birlikte belediyelerin sosyal belediyecilik faaliyetlerinde artış görülmektedir. Örneğin pandemi salgını sebebiyle bebekleri olan dar gelirli aileler için "El Bebek Gül Bebek" Projesi hayata geçirilmiştir (Yıldız Döndaş, 2023). Ailelere dağıtılan gıda, yakacak yardımı yanında hijyen ürünleri de dağıtılmıştır. Ancak sosyal hizmet bakış açısından incelenen tez çalışmalarında pandemi süreci ve beraberindeki sosyal belediyecilik faaliyetlerinin ele alınmadığı görülmüştür.

Sosyal Belediyecilik Anlayışıyla Hizmet Veren Belediyelerde Karşılaşılan Sorunlar

Taranan dokümanlardan elde edilen bilgiler neticesinde sosyal belediyecilik uygulamalarında karşılaşılan sorunlar; kaynak ve bütçe yetersizliği, yöneticilerin olumsuz ve çelişkili tutumları, sosyal belediyecilik uygulamalarında belirli bir ölçütün olmaması ve bunun sonucu olarak uygulamalarda sürekliliğin sağlanamaması, kurumlar arası bağlantı eksikliği, profesyonel uzman personel yetersizliği, kurumsallaşamama olarak tespit edilmiştir. Ülkemizde sosyal belediyecilik alanındaki temel sorunlar sistemin etkin olmamasına ve sosyal belediyecilikten beklenen işlevlerin bozulmasına neden olmuştur (Alan, 2018). Yapılan tüm çalışmalarda sosyal belediyecilikte karşılaşılan sorunlar benzer şekilde ele alınmıştır.

Yerel yönetimler sosyal belediyecilik anlayışı bağlamında incelendiğinde, belediyelerde yürütülen sosyal hizmet faaliyetlerinin yoksulluk ve diğer sosyal hizmet uygulamaları olarak ikiye ayrıldığı görülmektedir. Artan nüfus karşısında belediyelerin kaynaklarının sınırlı olması nedeniyle bütçe yetersizliği yaşayan belediyeler, sosyal belediyecilik kapsamında aynı ve nakdi yardımlarla sınırlı kalmakta, bu da belediyelerin sadece kentsel planlama ve altyapı düzenlemesi gibi temel görevlerini yerine getirmektedir. Bu nedenle sosyal belediyecilik ve dolayısıyla sosyal hizmet faaliyetlerinin hayata geçirilmesinde bütçe oldukça etkili bir faktördür.

Belediyelerde sosyal hizmet faaliyetlerini yürütecek birimlerin çeşitlilik göstermesi görev paylaşımında ve hizmetlerin planlanmasında karmaşaya yol açabilmektedir. Hizmet alanlarının açık bir şekilde tespit edilmemesi kurumların/kişilerin görev ve sorumluluk alanlarında çakışmalara neden olabilmektedir (Sezik,2016).

Belediyelerde sosyal hizmet uygulamalarının sosyal hizmet uzmanları dışında farklı meslek gruplarından kişiler tarafından da yürütülebilmesi ve sosyal hizmet uzmanlarının görev tanımında bir birlik olmaması ve tüm bunların sonucunda sosyal belediyecilikte sosyal hizmetin sosyal yardımdan öteye gidememesine neden olmaktadır. Bazı belediyeler profesyonel sosyal hizmet uygulamalarını yürütmek üzere sosyal çalışmacı, pedagog, sosyolog ve psikolog gibi meslek elemanlarının görev yaptığı "sosyal inceleme ekipleri" adı verilen birimler kurmaktadır. Ancak büyükşehir statüsünde olmayan birçok belediye bütçe yetersizliği nedeniyle bu hizmeti verememekte, bu belediyelerdeki sosyal hizmet uygulamaları çocuk ve gençlere yönelik basit kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerin ötesine geçememektedir.

Sosyal Belediyecilik Kapsamında Sosyal Hizmetin Kullandığı Kuram ve Yaklaşımlar

Doküman analizi ile birlikte incelenen veriler sonucunda sosyal belediyecilik kapsamında sosyal hizmetin kullandığı kuram ve yaklaşımlar; ekolojik sistem yaklaşımı, güçlendirme yaklaşımı ve koruyucu önleyici yaklaşım olarak gruplandırılmıştır.

Bireyi çevresi içinde ele alan anlayışla hareket eden ekolojik sistem yaklaşımı ile; bireylerin tutumlarını, yaşam tarzlarını, sosyal ve ekonomik durumlarını etkileyen toplumdaki kültürel değerler, inançlar, yasalar sonucunda bireyin çevresinde meydana gelen değişimlerin makro düzeyde bireyi nasıl etkilediğini açıklayan "ekolojik sistem kuramı" ile park ve spor alanlarının yapımı, huzurevi hizmetleri gibi hizmetler örnek gösterilebilir.

Bireyi dezavantajlı durumundan kurtararak güçlendirmek olan sosyal hizmetin temel ilkelerinden biri "güçlendirme yaklaşımı"nı ifade etmektedir. Güçlendirme yaklaşımı ile amaç bireyi yardıma bağımlı hale getirmek değil, bireyin var olan potansiyelini ortaya çıkarmak ve bu sayede kendi kendine yetebilir hale gelmesini sağlamaktır. Belediyeler tarafından sağlanan eğitim bursları, aynı ve nakdi yardımlar güçlendirme kapsamındadır.

Sosyal sorunlar ortaya çıkmadan önce alınan önlemler sonraki süreci büyük ölçüde etkilediğinden "koruyucu ve önleyici yaklaşım" sosyal belediyecilik ve sosyal hizmet için önemli bir yaklaşımdır. Sokak hayvanlarının bakımı, psikolojik destek hizmeti verilmesi, öğrencilere burs ve yurt desteği sağlanması da belediyenin önleyici hizmetlerini göstermektedir. Sosyal hizmetin proaktif rolünün sosyal belediyeciliğe yansımalarıyla birlikte eşitlik ve sosyal adalet kavramları giderek önem kazanmıştır.

Ancak çoğu belediye sorunların ortaya çıkışında önleyici hizmetleri ve var olan soruna çözüm odaklı yaklaşımı benimsememiş, tepkisel olarak destekleyici hizmetler sunmanın ötesine geçememiştir.

Sonuç ve Öneriler

Sosyal belediyecilik anlayışına uygun olarak hizmet sunan belediyelere bakıldığında, sundukları hizmetler neticesinde mevcut belediye bünyesinde yaşayan halkın refah seviyesinin diğer belediyelerin hizmet sunduğu halka kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Aynı büyükşehir belediyesine bağlı ve aynı statüde olan ilçe belediyelerinin sunduğu hizmet kalitesi ve hizmet içeriğinin birbirinden farklı olması, sosyal refahın, sosyal eşitliğin ve adaletin tam anlamıyla amacına ulaşmamasına neden olmaktadır. Sosyal hizmet; sosyal devlet, sosyal politika ve sosyal belediyecilik için vazgeçilmez bir alan iken maalesef alandaki karmaşa ve yasal karmaşalar gibi nedenlerden dolayı alanını tam olarak yansıtamamaktadır. Oysa sosyal hizmet gibi müreffeh bir toplum oluşturmayı hedefleyen bir mesleğin sosyal belediyecilik anlayışı ile çalışan yerel yönetimlerde ve özellikle büyükşehir belediyelerinde hizmet vermesi daha faydalı olacaktır.

Değişen ve gelişen dünya düzeninde her şey değiştiği gibi sosyal politika ve yerel yönetimler de değişime uğramaktadır. Ülkemizdeki belediyelerin 1990'lı yılların ortalarına kadar kaynak yetersizliği başta olmak üzere hızlı nüfus artışı, göç ve kentleşmeden dolayı artan kentsel hizmet talebi nedeniyle sosyal politikaları ihmal ettiklerini söylemek mümkündür (Ersöz, 2011).

1990'ların ortalarından itibaren geliştirilen yasal mevzuat ve buna bağlı olarak bazı büyükşehir belediyelerinin görev ve işlevlerinde yapılan değişiklikler, belediyelerin görev ve sorumluluklarının artmasına yol açmıştır. Böylece, bugüne kadar büyükşehir belediyelerinin temel görevi kentsel hizmetler sunmak iken, 1990'lardan sonra büyükşehir belediyelerine sosyal işler, eğitim, sağlık ve konut gibi sosyal politika alanında da görev ve sorumluluklar verilmiştir.

Türkiye'de 2002 yılı öncesinde yerel yönetimler merkezi yönetimlere destek ve ikincil hizmetler sunarken, 2002 yılından sonra yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarının artmaya başlamasıyla birlikte yerel yönetimler halka sunulan hizmetlerde daha aktif rol almaya başlamıştır. Bunun sonucu olarak dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye'de de idari hizmet paylaşımında yerel yönetimler temel birimler olmaya başlamıştır (Kesgin, 2016).

Sosyal devlet olmanın gereği olarak devletin geliştirdiği sosyal politikalar yapılan çalışmaları doğrudan etkilemektedir. Birçok disiplin için önemli olmasına rağmen sosyal belediyecilik alanındaki ilk çalışmaların 2008 yılı itibariyle yapıldığı, 2013 ve sonrasında artış gösterdiği, özellikle 2018 ve 2019 yıllarında diğer yıllara göre daha fazla sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Yıllar içinde yapılan çalışmalar zaman zaman artarken, zaman zaman da azalmaktadır. Dolayısıyla düzenli bir artıştan bahsedilmemektedir.

Belediyelerin sosyal hizmet uygulamalarına baktığımızda sunulan hizmetlerin büyük çoğunluğunu sosyal yardımlar oluştururken son dönemde yapılan çalışmalarla sosyal hizmet uygulamalarında sosyal belediyeciliğin artmaya başladığı görülmektedir. Sosyal hizmet alanları (eğitim, sağlık, barınma, rehabilitasyon, eğlence ve boş zamanları değerlendirme, sosyal güvenlik ve sosyal yardım gibi alanlar) ağırlıklı olarak merkezi yönetimin inisiyatif ve hizmet alanında olup belediyenin mali gücü dikkate alındığında büyük yatırımlar gerektiren alanlardır. Bu bağlamda belediyelerin sosyal hizmet alanında birincil aktör olmaktan ziyade yardımcı bir rol üstlenerek sosyal hizmet uygulamalarında işlev gördüğünü söylemek yanlış olmayacaktır.

Belediyeler tarafından sunulan sosyal hizmetlerin türü, sıklığı, niteliği ve etkinliği belediyelerin büyüklüğüne, kaynaklarına ve bütçesine, nitelikli personel durumuna, hizmet sunulan toplumun gelişmişlik düzeyine göre değişmekle birlikte genel olarak hizmetlerden yararlanan gruplara göre; kadınlara, çocuklara ve gençlere, yaşlılara, yoksullara, engellilere ve mültecilere yönelik olarak sınıflandırılabilir.

Dezavantajlı kimseler arasında yer alan kadınların buldukları dezavantajlı durumundan çıkmaları, kadının korunması yasal mevzuatta yer almakta ve sosyal politikalarla birlikte yerel yönetimlere bu konuda sorumluluk vermektedir. Kadınların sosyal yaşam içinde yer almakta karşılaştığı zorlukların tespit edilmesi, bu zorlukların nedenlerinin ve sonuçlarının irdelenmesi, bunlara çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve bu kapsamda öneriler sunulması temel görevler arasında yer almaktadır (Doğan, 2020). Sosyal hizmetin güçlendirme yaklaşımı kapsamında sosyal belediyeciliğin kadına yönelik hizmetlerinde kadınları ayrımcılıktan koruyarak onlara pozitif ayrıcalık yapılmasında, kadın istihdamının artırılmasında, meslek edindirme kursları ve atölyelerde, sağlık hizmetleriyle birlikte kadının güçlendirilmesini öncelendiği görülmektedir.

Sağlıklı ve refah bir toplumun temelinde aile, daha da özelinde çocuk ve gençler bulunmaktadır. Bu sebeple çocuk ve gençlere yönelik hizmetler geleceğe yönelik hizmetler olup toplumun ve ülkenin gelişmesiyle doğrudan ilişkilidir. Halkın problemlerine ulaşma noktasında hızlı ve avantajlı olan belediyeler, sosyal belediyecilik anlayışıyla çocuklara ve gençlere eğitim, sağlık, kültürel ve sportif faaliyetler gibi hizmetler sunmaktadır. Sunulan bu hizmetler çeşitliliği bakımından belediyelerin büyüklüğüne

göre özellikle kültürel ve sportif faaliyetlerde farklılıklar barındırmaktadır. Bu da her çocuk ve gencin aynı ölçüde hizmet alamamasına neden olmaktadır. Bu noktada büyükşehir statüsünde olmayan il ve ilçe belediyelerinin çocuklarının ve gençlerin sosyal hizmetin koruyucu ve önleyici yaklaşımı kapsamında sağlıklı sosyal gelişimleri için bu alanlarda daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir.

Yaşlılara yönelik hizmetlerin başında sağlık, bakım ve rehabilitasyon hizmetleri gelmektedir. Bu hizmetler içerisinde yer alan evde bakım hizmeti, Yaşlı Destek Programı (YADES) kapsamında 65 yaş üstü ve kronik rahatsızlığı bulunan kişilere bakım hizmeti ve indirimli ulaşım gibi hizmetler birçok belediye tarafından uygulanmaktadır. Yaşlıların asli fizyolojik ihtiyaçları dışında yaşlıların toplumda sosyalleşmelerini sağlamak, biyopsikososyal hallerini iyileştirmek noktasında da hizmet veren Sakarya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yaşlılara hizmet veren Yaşlı Destek ve Koordinasyon Merkezi (YADEM) uygulamasının diğer belediyeler tarafından da uygulanması sosyal belediyecilik için oldukça faydalı olacaktır.

Yasal mevzuatta yer alan engelli hizmetleri dışında belediyelerin engellilere yönelik sağlık, bakım ve rehabilitasyon hizmetleri yaşlılara yönelik verilen hizmetlerine benzerlik göstermektedir. Bunun dışında engelli bireylerin istihdamına yönelik hizmetler yer almaktadır. Birçok belediyenin Engelsiz Kafe projesiyle engellilerin hem de toplumla bütünleşmesi sağlanmaktadır. Bu uygulamanın da ülke genelinde yaygınlaşması engellilerin güçlendirilmeleri için önem taşımaktadır.

Yoksullara yönelik yapılan ayni ve nakdi yardımlarının ulaştığı kişiler yıllar içinde artmakta ve artışta kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve belediyelerce daha aktif kullanılmasıyla halkın ikametinde bulunduğu belediyenin sunduğu hizmetlerden haberdar olması önemli bir etkidir. Örneğin sosyal medya hesaplarından yapılan duyurular bu bakımdan oldukça etkilidir (Yıldız Döndaş, 2023). Yoksullara yönelik neredeyse her belediyelerin verdiği bir diğer hizmet olan aşevleri Mersin, İstanbul, Ankara vb. birçok ilde faaliyet göstermektedir. Bunun yanı sıra belediyeler ihtiyaç sahibi vatandaşlara kıyafet ve yiyecek yardımı da yapmaktadır. Yiyecek yardımı yapılırken çölyak hastası kişilerin sağlık durumlarının gözetilmesi sosyal belediyecilik kapsamındaki faaliyetler içerisinde yer almaktadır. Belediyelerin yoksullara yönelik verdiği hizmetler genel olarak değerlendirildiğinde Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisinin en alt basamağında yer alan insanın hayatta kalması için asli ihtiyaçları olan fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Sosyal devlet, refah devleti ve müreffeh bir toplum, insan onuruna ve haysiyetine yaraşır bir yaşam için Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisine göre temel gereksinimler olan fizyolojik ihtiyaçlarının yanı sıra barınma, sağlık, iş gibi unsurların yer aldığı güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir.

Belediyelerin mültecilere verdikleri hizmetler oldukça sınırlıdır. Analiz edilen dokümanların sadece birinde mültecilere yönelik hizmetlerin ele alındığı görülmektedir. Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik hizmetlerinin yer aldığı çalışmada mülteci/sığınmacılara ayni ve nakdi yardımlar yapıldığı görülmektedir. Ülke genelinde ve ortak bir toplumu oluşturduğumuz mülteci/ sığınmacılar göz önüne alındığında bu duruma gereken önemin verilmesi lazımdır. Dolayısıyla diğer belediyelerin mülteci/ sığınmacılara yönelik hizmetleri ele almaması bir eksikliktir. Belediyelerin mülteci ve sığınmacılara yönelik verecekleri hizmetlerde sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde olması sunulacak hizmetin mülteci ve sığınmacılara hızlı ve etkili bir şekilde ulaşılabilmesini kolaylaştıracaktır.

Sosyal belediyecilikte karşılaşılan sorunlara bakıldığında kaynak ve bütçe yetersizliği, yöneticilerin tutumlarının olumsuz ve çelişkili olması, sosyal belediyecilik uygulamalarında belirli bir ölçütün olmaması ve bunun sonucunda uygulamalarda devamlılığın sağlanamaması, kurumlar arası bağlantı olmaması, mesleki uzman personel yetersizliği, kurumsallaşma olarak söylenebilir. Bunun yanında belediye başkanlarının sosyal politika harcamalarını gereksiz harcama olarak değerlendirerek kalıcı değil geçici projeler üretmeleri, sosyal yardım ve sosyal politika uygulamalarına esas olacak kentsel doku haritalarının yetersizliği veya hiç çıkarılmamış olması ile merkezi yönetim birimleri, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerle işbirliği ve eşgüdüm eksiklikleri de sosyal belediyeciliğin başarısızlıklarındaki diğer önemli nedenlerdir (Öztürk & Gül, 2012).

Birçok büyükşehir belediyesinin yürüttüğü faaliyetler incelendiğinde, hayırsever bir yaklaşımla gıda yardımı, ayni ve nakdi yardım, kırtasiye yardımı, öğrencilere burs verme gibi hizmetler sunduğu öğrenilmektedir. Ancak sosyal belediyecilik söz konusu olduğunda belediyelerden beklenen yoksullukla aktif ve etkin bir şekilde mücadele etmeleridir.

Sosyal belediyecilik faaliyetleriyle dezavantajlı kimseler içerisinde yer alan kadınlara, çocuklara ve gençlere, yaşlılara, yoksullara, engellilere ve mültecilere yönelik verilen hizmetlerinde hizmetin içeriği, kalitesi, ulaşılabilirliği ve aynı zamanda hizmet veren personelin yetkinliği açısından belli bir standardın olması gerekmektedir. Aynı zamanda sosyal hizmet ile birebir örtüşen sosyal belediyecilik anlayışı doğrultusunda belediyelerde sosyal çalışmacı bulunması da ayrıca önemlidir. Bunun yanı sıra kadın, çocuk, genç, aile, engelli, yaşlılara eğitim, sportif ve kültürel faaliyetleri ayni yardımlar, danışma merkezleri gibi birçok alanda sosyal belediyecilik anlayışıyla hizmet veren Sakarya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde merkez ve ilçelerde hizmet veren Sosyal Gelişim Merkezleri ve aynı şekilde Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde yer alan Sosyal Gelişim Merkezleri'nin ülke genelinde faaliyet göstermesi sosyal belediyecilik ve sosyal hizmet için gerekmektedir.

Sonuç olarak sosyal belediyecilik faaliyetleri sosyal hizmet uygulamalarını da içermekte ve bu kavramlar birbiriyle yakından ilişkili olmasına rağmen literatürde sosyal belediyeciliği sosyal hizmet perspektifinden ifade eden çok az çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma, sosyal hizmet anlayışıyla sosyal belediyecilik hizmetlerini bir arada incelemesi yönüyle diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Ayrıca literatürde sosyal belediyeciliği sosyal hizmet bakış açısıyla şehir veya ilçe örneklemleri üzerinden ele alan çalışmalarda belediyelerin var olan hizmetlerini inceleyen ya da hizmetlerdeki eksikliklerini ifade eden başka bir çalışmanın

olmaması sebebiyle bu çalışma bu yönüyle alandaki ilk çalışmadır. Dolayısıyla yapılan çalışma yeni bir şey söylememesine karşın, alan literatüründeki eksikleri ve geliştirilmesi gereken yerleri ifade ettiği için bundan sonra söylenecek yeni şeylere ışık tutmaktadır. Bununla birlikte sosyal belediyecilik uygulamalarında karşılaşılan sorunlarda ilk göze çarpan kaynak ve bütçe yetersizliği gibi görünse de belediyelerde sosyal hizmet vizyonunun tam olarak anlaşılabilmesi, belediyelerdeki sosyal çalışmacı sayısının azlığı ve sosyal çalışmacıların görev ve sorumluluklarının net olmaması gibi nedenler hizmetlerin kalitesini ve sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemekte ve reaktif bir uygulamanın ötesine geçilememesine neden olmaktadır. Ayrıca sosyal hizmet uygulamasını da içeren sosyal belediyeciliğe göre sosyal refah ve sosyal adalet için çözüm odaklı ve sorunların çözümüne yönelik koruyucu ve önleyici uygulamaları içermelidir. Bu nedenle sosyal devletin ve sosyal politikanın amaçları içinde yer alan sosyal adalet ve eşitlik kavramlarının günümüz uygulamalarında geçmişe göre oldukça geliştiği ve kendine yer bulmaya başladığı ancak hala tam olarak karşılığını bulamadığı görülmektedir.

Doküman Künyesi

Kitaplar

- Acar, H, Negiz, N, & Akman, E. (2013). *Sosyal Politika ve Kamu Yönetimi Bileşenleriyle Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları*. (1 Baskı). Ankara: Maya Akademi.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni: Nitel, Nicel Ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. (3.Baskı). (Çev. Demir, S. B.). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Creswell, J.W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (7. Baskı). (Çev. Demir, S. B. & Bütün, M.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çeçen, A. (2020). *Kültür ve Politika*. (Genişletilmiş 3. Baskı). Ankara: Astana Yayınları.
- Ersöz, H. Y. (2011). *Sosyal Politikada Yerelleşme*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.
- Kalaycı, S. (2020). *Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmetler*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kaya, E. ve Şentürk, H. (2007). *Muhafazakâr Demokraside Yerel Yönetim Vizyonu*. Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- Koray, M. (2022). *Sosyal Politika* (7. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Ören, K. (2017). *Sosyal Politika* (5. Baskı). İstanbul: Rağbet Yayınları.
- Tokol, A. & Alper, Y. (Ed.). (2011). *Sosyal Politika*. (1. Baskı). Dora Basım Yayın

Makaleler

- Alan, Ç. (2018). Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Uygulanmasını Zorlaştıran Nedenler. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, 6(2), 54-66.
- Arıkboğa, E. (2011). Büyükşehir Belediye Modeli ve Reform. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, cilt yok, (2), 1-32.
- Aygen, M. (2014). Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 173-192.
- Bahar, Ö. F. & Durmaz, Ş. (2023). Yoksulluğa Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (45), 703-740.
- Bakır, P. (2022). Kadın Eğitimi ve İstihdamı Açısından Sosyal Belediyecilik Rolü. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(10), 1472-1479.
- Baş, H. & Çetin, B. İ. (2017). Bir Sosyal Belediyecilik Uygulaması Olarak İstanbul Esenler Belediyesi Gençlik Merkezi Örneği. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (1), 149-175.
- Berkün S (2017). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı. *E-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 582 - 598.
- Beyazıt, E. & Güneş, M. (2016). Yeni Yerel Yönetim Yasalarının Sosyal Politikaya Katkıları. *International Journal of Academic Value Studies*, 2(4), 78-89.
- Çelik, A. (2014). Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1-20.
- Çelikkaya, F. & Yayar, R. (2017). Türkiye’deki Büyükşehir Belediyelerinin Etkinlik Analizi. Beşel, F. & Yardımcıoğlu, F. (Ed.). *Yerel Yönetimler Üzerine Seçme Yazılar*. (s.53-94). *Sakarya: Beşköprü Yayınları*.
- Çöpoğlu, M. (2014). Sosyal Belediyecilik ve Sorunları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 223-247.

- Genç, Y., Çavuşoğlu, O. & Çöpoğlu, M. (2020). Sosyal Politika Geliştirmede ve Sosyal Hizmet Uygulamalarında Yerelleşme: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sosyal Gelişim Merkezi Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(46), 235-272.
- Kalaycı, S. & Akın, A. (2021). Sosyal Hizmetlerin Yerelleşmesine Kent Konseylerinin Katkıları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 189-210.
- Kalaycı, S. (2021). Sosyal Hizmetlerin Yerel Yönetimlerde Örgütlenmesi Üzerine Bir Değerlendirme. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(52), 689-714.
- Kesgin B (2012). Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt yok, (26), 169 - 180.
- Kesgin, B. (2016). Sosyal Hizmetin Yerelleşmesi ve Sosyal Hizmette Yerel Yönetimlerin Artan Rolü. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 319-340.
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 170-189.
- Kocaoğlu, M., Aydoğan, C. & Akkuş, Ö. K. (2017). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 157-169.
- Koç, N. & Ökmen, M. (2015). Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Seçilmiş Belediyelerin Sosyal Bütçelerinin Değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*, (168), 69-84.
- Koçak, O. & Kavi, E. (2014). Sosyal Politika Aktörü Olarak Sosyal Girişimci Belediyecilik. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 3 (6), 26-49.
- Koçak, O., Arslan, H., & Eti, S. (2017). Belediyelerde Sosyal Politika Uygulamaları ve Pendik Belediyesi Örneği. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 119-144.
- Koray, M. & Temiz, H. E. (2014). Merkezi Yönetimle İlişkiler, Kısıtlar ve Harcamalar Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik ve Dört Büyükşehir Belediyesi Açısından Uygulamalar. *Çalışma ve Toplum*, 3 (42), 11-60.
- Küçükkeleşçe, Ö. & Şahin, S. (2022). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışının Kanunlar Üzerinden İncelenmesi ve Uygulamada Yaşanan Sorunlar. *Bayburt Üniversitesi Adalet Dergisi*, 1 (1), 39-71.
- Negiz, N. (2011). Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, Yararlanma ve Değerlendirme Açısından Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16 (2), 323-341.
- Öner, Ş. & Çam, B. (2021). Covid-19 Sürecinde Yükselen Sosyal Belediyecilik: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 19(Özel Sayı), 137-163.
- Özer, M. A. (2015). Sosyal Ekonomi Politikaları Kapsamında Sosyal Belediyecilik Anlayışı. *Journal of Social Policy Studies/Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, cilt yok, (35).
- Öztürk, H. & Gül, H. (2012). Sosyal Belediyecilik Sosyal Devlete ve Sosyal Haklara Bir Alternatif Mi?. IV. *Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu*, (s. 205-220).
- Pekdaş, M. & Büyükakın, F. (2020). Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyecilik Uygulamalarına İlişkin Bir Değerlendirme: Sultanbeyli Belediyesi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (40), 35-63.
- Pektaş, E. K. (2014). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5 (1), 4-22.
- Seçkiner Bingöl E, Ömürgönülşen U. (2018). Sosyal Belediyecilik Bağlamında Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardım Faaliyetleri. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 27(3), 1 - 26.
- Sezik, M. (2016). Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Gelişimi ve Sorun Alanları. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (2), 171- 186.
- Sezik, M. (2017). Büyükşehirlerin Sosyal Belediyecilik Yaklaşımlarına Bir Örnek Olarak Madde Bağımlılığı İle Mücadele Çalışmaları. *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 2(1), 51-63.
- Şahinoğlu, İ. (2017). Yerel Sosyal Politika Uygulamalarında Türkiye Deneyimi Sosyal Belediyecilik Anlayışı. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (11), 37-67.
- Şataf, C. & Mermer B. (2017). Avrupa’da Sosyal Belediyecilik Anlayışı ve Türkiye. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(17), 13-33.

- Şataf, C. & Tapdık, S. (2022). Kentlerde Covid-19'la Mücadelede Dezavantajlı Gruplara Yönelik Sosyal Belediyecilik: Tr 32 Bölge İncelemesi. *İzmir Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 34-44.
- Şataf, C. & Taşdelen, S. (2019). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri Çerçevesinde Antalya Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 11(1), 1-23.
- Şener, M. & Tekin, H. H. (2020). Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yaşlı Bakım ve Alzheimer Gündüz Yaşam Merkezleri. *Geriatrik Bilimler Dergisi*, 3(3), 138-146.
- Tiyek, R. (2012). Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Uygulamalarındaki Rolü: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Birimi Örneği. *Yerel Politikalar*, cilt yok, (2), 53-84.
- Toprak, D. & Şataf, C. (2009). Türkiye'de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1(1), 11-24.
- Tümerkan Albayrak, E. & Birinci, M. (2017). Sosyal Devlet Modelleri: Sosyal Demokrat Model, İsveç- Norveç Örneği. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 1(1), 64-100.
- Uğur, A. & Bostan, M. K. (2016). Sosyal Harcamaların Yerelleşmesi: Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Etkinliği. *Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/ Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 7(15).
- Ünal, F, Caner C (2014). Yerel Yönetimler Ve Sosyal Politika (Lar): Sosyal Belediyecilik. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 49(2), 31 - 49.
- Ünlü, U. (2016). Sosyal Belediyecilik Anlayışının E-Belediyecilik Uygulamalarına Entegre Edilmesi. *Sayıştay Dergisi*, cilt yok, (102), 63-89.
- Vural, T. (2017). Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunum Yöntemlerinin Gerekçeleri. Beşel, F. & Yardımcıoğlu, F. (Ed.). *Yerel Yönetimler Üzerine Seçme Yazılar*. (s.215-236). *Sakarya: Beşköprü Yayınları*.
- Yolcuoğlu, İ. G. (2012). Türkiye'de Sosyal Politika Ve Sosyal Hizmetlerin Geliştirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23 (2), 145-158.
- Yönten, A. & Şimşek, Ç. (2016). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Olgusunu Anlamak: Samsun Üzerine Bir İnceleme. *Strategic Public Management Journal*, 2(3), 76-89.
- Tezler*
- Altun, F. (2018). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Baran, D. (2018). Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Kırşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Aksaray Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Beki, A. (2008). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları (Ümraniye Belediyesi Örneği). *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Sakarya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Çelik, E. G. (2013). Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikalara Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Danışman, N. (2018). Sosyo Kültürel Politikalar Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Safranbolu Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Karabük Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- Doğan, F. (2020). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik: Aydın Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Üsküdar Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Duran, İ. (2019). Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri: Çiftlikköy Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Yalova Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Eryılmaz, E. (2023). Türkiye'deki Sosyal Belediyecilik Anlayışının Dönüşümü: Bursa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Nişantaşı Üniversitesi/ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- İşgör, K. (2020). Sosyal Belediyecilik: Zonguldak Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Karayılmaz, D. (2019). Yerel Yönetimlerde Kentsel Yoksulluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Yalova Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Yalova Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Karımlı, J. (2011). Avrupa Birliğinde Uygulanan Sosyal Refah Politikaları ve Üyelik Müzakere Sürecinde Türkiye'ye Yansımaları. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kaya, Ö. (2018). Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engellilere Sunulan Hizmetler: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Nişantaşı Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keleş, S. (2008). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Köse, A.C. (2022). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Sosyal Hizmet Açısından Karşılaştırılması: Sultanbeyli ve Bakırköy Belediyeleri Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Yalova Üniversitesi/ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yalova.
- Taşkit, U. (2019). Sosyal Devlet ve Sosyal Belediyecilik: Fatih Belediyesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Aydın Üniversitesi/ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Tokgöz, F. (2017). Sosyal Belediyecilik: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Namık Kemal Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.
- Yavuz Karagöz T. (2019). Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engelli Bireylere Sunulan Hizmetler: Tepebaşı Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Yalova Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Yıldırım, H. (2019). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Karşılaştırma: Kadıköy Ve Esenler İlçe Belediyeleri Örnekleri. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız Döndaş, Y. (2023). Yerel Yönetimlerde Sosyal Politika Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Mersin Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Mersin Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Kaynakça

- Acar, H, Negiz, N, & Akman, E. (2013). Sosyal Politika ve Kamu Yönetimi Bileşenleriyle Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları (1 Baskı). Ankara: Maya Akademi.
- Alan, Ç. (2018). Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Uygulanmasını Zorlaştıran Nedenler. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, 6(2), 54-66.
- Altun, F. (2018) Türkiye’de Sosyal Belediyecilik: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Beyazıt, E, & Güneş, M. (2016). Yeni Yerel Yönetim Yasalarının Sosyal Politikaya Katkıları. *International Journal of Academic Value Studies*, 2(4), 78-89.
- Cresswell, J. W. (2017). Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları. (3.Baskı). (Çev. Demir, S. B.). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Doğan, F. (2020). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik: Aydın Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Üsküdar Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Duran, İ. (2019). Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri: Çiftlikköy Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Yalova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Ersöz, H. Y. (2011). Sosyal Politikada Yerelleşme. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.
- Genç, Y, Çavuşoğlu, O, & Çöpoğlu, M. (2020). Sosyal Politika Geliştirmede ve Sosyal Hizmet Uygulamalarında Yerelleşme: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sosyal Gelişim Merkezi Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(46), 235-272.
- Kaya, E. ve Şentürk, H. (2007). Muhafazakâr Demokraside Yerel Yönetim Vizyonu. Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- Kesgin, B. (2016). Sosyal Hizmetin Yerelleşmesi ve Sosyal Hizmette Yerel Yönetimlerin Artan Rolü. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 319-340.
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Öztürk, H. & Gül, H. (2012). Sosyal Belediyecilik Sosyal Devlete ve Sosyal Haklara Bir Alternatif mi?. IV. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu, 6, 12. (s.205-220).
- Sezik, M. (2016). Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Gelişimi ve Sorun Alanları, İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (2), 171- 186.
- Yıldırım, H. (2019). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Karşılaştırma: Kadıköy Ve Esenler İlçe Belediyeleri Örnekleri. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız Döndaş, Y. (2023). Yerel Yönetimlerde Sosyal Politika Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Mersin Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Mersin Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.